

KORRALDUS

Geoloogilise uuringu loa väljastamise korralduse eelnõu

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 26, § 32, § 35 ning osaühingu MV Turvas poolt 21.11.2023 esitatud taotluse, otsustan:

1.1 Anda osaühingule MV Turvas (registrikood 10930579) geoloogilise uuringu loa nr L.MU/520779 Saikla uuringuruumis kehtivusajaga kolm aastat.

1.2. Lisada antavale uuringuloale täiendavad tingimused vastavalt korralduse peatükis 3. toodud kaalutlustele.

1.3. Korraldus jõustub osaühingule MV turvas teatavaks tegemisest.

Käesolev korraldus on uuringuloa nr L.MU/520779 lahutamatu osa.

Uuringuluba nr L.MU/520779 on kättesaadav keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS.

2. ASJAOLUD

Osaühing MV Turvas (registrikood 10930579, aadress Tallinna tn 61, Kuressaare linn, Saaremaa vald, Saare maakond) esitas 21.11.2023 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis, edaspidi *KOTKAS* 21.11.2023 dokumendina nr DM-126474-1) Keskkonnaametile Saikla uuringuruumi geoloogilise uuringu loa (edaspidi *uuringuluba*) taotluse.

Taotletav Saikla uuringuruum paikneb Saare maakonnas Saaremaa vallas Koigi külas Kuressaare metskond 605 (katastritunnus 63401:001:0509, sihtotstarve 100% maatulundusmaa), Kuressaare metskond 604 (katastritunnus 63401:001:0508, sihtotstarve 100% maatulundusmaa), Kuressaare metskond 607 (katastritunnus 63401:001:0511, sihtotstarve 100% maatulundusmaa), Kuressaare metskond 606 (katastritunnus 63401:001:0510, sihtotstarve 100% maatulundusmaa) ja Saiklaraba (katastritunnus 63401:001:0348, sihtotstarve 100% turbatööstusmaa) maaüksustel. Riigivara valitsejaks on kõikide katastriüksuste puhul Kliimaministeerium ning volitatud asutuseks Riigimetsa Majandamise Keskus. Uuringuruum koosneb kolmest lahustükist. Taotletava Saikla uuringuruumi pindala on 59,39 ha. Uuringuluba taotletakse 3 aastaks.

Taotluse kohaselt on projekteeritud kuni 5 m paksuse turbalasundi sondeerimine käsipuuriga kuni 60 uuringupunktis. Uuritavaks maavaraks on hästi- ja vähelagunenud turvas. Hinnanguline maavara kogus, arvestades kaevandamiskadusid on 100 tuh t. Uuritava maavara võimalik kasutusvaldkond on taotluse kohaselt kütte- ja väetusturvas ning aiandusturvas. Taotletava loa kehtivusaeg on 3 aastat. Uuringu teostaja on Inseneribüroo STEIGER OÜ.

Geoloogilise uuringu eesmärk on uuringuruumi geoloogilise ehituse, mäenduslike tingimuste ning turba kvaliteedi hindamine mahus, mis võimaldab maavarade registris aktiivse reservvaruna arvel oleva varu arvele võtta aktiivse tarbevaruna ning täpsustada juba aktiivse tarbevaruna arvel oleva varu kogust ja kvaliteediomadusi.

Uuringuloo taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja Maa-amet (28.11.2023 kiri nr 9-3/23/16898-2).

Taotletava uuringuruumi teenindusala kattub suures osas Koigi turbamaardla (maavarade registri registrikaart nr 122) vähelagunenud turba aktiivse reservvaru 5 plokiga, hästilagunenud turba aktiivse reservvaru 6 plokiga ja aktiivse tarbevaru 11 plokiga, taotletava uuringuruumi teenindusala põhjapoolse lahustüki lääneserv jääb alale, kus maavara arvel ei ole. Taotletava uuringuruumi teenindusala keskmise lahustüki lõunaserv ja lõunapoolse lahustüki idaserv külgnevad vahetult Saikla turbatootmisala (kaevandamisloa nr SAAM-019; loa omaja osaühing MV Turvas; kehtiv kuni 28.12.2049) mäeeraldisega. Põhjapoolse lahustüki idaserv kattub kuni 0,7 m ulatuses ja keskmise lahustüki edelaserv kattub kuni 2,9 m ulatuses Saikla turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaaga. Lõunapoolne lahustüki keskosa läbib kuni 9,3 m ribana sama mäeeraldise teenindusmaa.

Põhjapoolne lahustükk kattub osaliselt III kategooria kaitsealuse liigi *Cladium mariscus* (läänemõõkrohi; Eesti looduse infosüsteemi kood (edaspidi EELIS kood) KLO9301267) kasvukohaga. Põhjapoolse lahustüki lääneservast vähemalt 10,8 m kaugusel asub üle 10 km² suuruse valgalaga Lõhmuste peakraav (Lõhmuste jõgi; Eesti looduse infosüsteemi kood VEE1173100; veekaitsevöönd 10 m), mille veekaitsevööndiga kattumist ei esine.

Keskmise lahustüki lõunaservast vähemalt 0,3 m kaugusel asuvad III kategooria kaitsealuste liikide *Pluvialis apricaria* (rüüt; EELIS kood KLO9120570) ja *Tringa totanus* (punajalg-tilder; EELIS kood KLO9120609) elupaigad ning kagunurgast ~1,2 m kaugusel on Koigi maastikukaitseala (EELIS kood KLO1000231) hooldatav Raba sihtkaitsevöönd (EELIS kood KLO1100772).

Lõunapoolse lahustüki lääneservaga külgneb kohati vahetult 10 km² kuni 25 km² suuruse valgalaga maaparandussüsteemi eesvoolu Kuninguste kalda piiranguvöönd (maaparandussüsteemide registri kood 70207150000100011M). Lõunapoolse lahustüki lõunaservaga külgneb kohati vahetult Koigi maastikukaitseala (EELIS kood KLO1000231) hooldatav Raba sihtkaitsevöönd (EELIS kood KLO1100772). Lõunapoolse lahustüki lõunaservast vähemalt 1,2 m kaugusel asub I kategooria kaitsealuse liigi *Aquila chrysaetos*

(kaljukotkas; EELIS kood KLO9126257) elupaik. Lõunapoolse lahustüki idaservast vähemalt 12,6 m kaugusel asub II kategooria kaitsealuse liigi *Podiceps auritus* (sarvikpütt; EELIS kood KLO9123792) elupaik. Lõunapoolne lahustükk ei kattu eelnimetatud piiranguvöönditega.

Saikla uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää Natura 2000 võrgustiku alasid.

Saikla uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää muinsuskaitseobjekte.

Riigilõivu seaduse § 136¹ lõike 1 kohaselt on riigilõiv 400 eurot tasutud 21.11.2023.

Maapõueseaduse (edaspidi *MaaPS*) § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse uuringuloo andmise ja muutmise menetlusele haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) avatud menetluse sätteid, arvestades *MaaPS* erisusi.

MaaPS § 30 lõike 2 alusel avaldas Keskkonnaamet uuringuloo menetluse algatamise teate 12.12.2023 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning teavitas avatud menetluse algatamisest 12.12.2023 kirjaga nr DM-126474-3. Kuni uuringuloo andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada Keskkonnaametile taotluse kohta põhjendatud ettepanekuid ja vastuväiteid.

MaaPS § 27 lõike 3 alusel saatis Keskkonnaamet 12.12.2023 kirjaga nr DM-126474-5 uuringuloo taotluse riigivara valitseja volitatud asutusele.

Riigimetsa Majandamise Keskus riigivara valitseja volitatud asutusena kooskõlastas 03.01.2024 kirjaga nr 3-1.1/2023/7674 (KOTKAS 03.01.2024 nr DM-126474-6) Saikla uuringuruumis geoloogilise uuringu teostamise riigile kuuluvatel katastriüksustel Kuressaare metskond 605 (katastritunnus 63401:001:0509), Kuressaare metskond 604 (katastritunnus 63401:001:0508), Kuressaare metskond 607 (katastritunnus 63401:001:0511) ja Kuressaare metskond 606 (katastritunnus 63401:001:0510) järgmistel tingimustel:

1. uuringu läbiviijal tuleb teavitada e-posti teel RMK Saaremaa metsaülemat välitööde läbiviimisest vähemalt 10 kalendripäeva ette;
2. kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.

Nimetatud tingimused kantakse uuringuloo täiendavateks tingimusteks.

MaaPS § 27 lõike 7 kohaselt saatis Keskkonnaamet 12.12.2023 kirjaga nr DM-126474-4 teate avatud menetluse algatamisest ning uuringuloo taotluse kirjaliku arvamuse saamiseks taotletava uuringuruumi asukoha kohaliku omavalitsuse üksusele (Saaremaa Vallavalitsus) tähtajaga kaks kuud.

Kohaliku omavalitsuse 06.02.2024 otsuse nr 2-3/110 kohaselt nõustutakse geoloogilise uuringu loa andmisega turba tarbevaru uuringuks Saikla uuringuruumis.

MaaPS § 30 lõike 5 alusel pani Keskkonnaamet õigusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks xx.xx.xxxx ametlikku väljaandesse

Ametlikud Teadaanded, ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtjaks 2 nädalat.

Avalikustamise käigus kirjalikke seisukohti laekus/ei laekunud.

Vastavalt HMS § 49 lõigetele 1 ja 3 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist, huvitatud isikule ja isikule, kelle õigusi võib avatud menetluse korras antav õigusakt puudutada ning taotluse esitajale, võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited.

Keskkonnaamet küsis osaiühingult MV Turvas xx.xx.xxxx kirjaga nr xx arvamust või vastuväiteid uuringuloa andmise otsuse eelnõule kahe nädala jooksul kirja saatmisest.

3. KAALUTLUSED

Geoloogiline uuring on maavara arvele võtmise ja kaevandamise eesmärgil tehtav geoloogiline töö (MaaPS § 4 lõige 2). Geoloogilise uuringu läbi viimine on lubatud vaid uuringuloa alusel (MaaPS § 17 lõige 2). Vastavalt uuringuloa saamiseks esitab taotleja loa andjale taotluse (MaaPS § 27 lõige 1). Uuringuloa andjaks on Keskkonnaamet (MaaPS § 26).

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 11 lõike 3 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (edaspidi *KMH*) kohustuslik KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 2 loetelu on § 6 lõike 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu¹“ (edaspidi *määrus nr 224*). Loa taotleja kavandatav tegevus ei kuulu KeHJS § 6 lõike 1 ega ka määruse nr 224 loendisse, mistõttu KeHJS § 3, § 6, § 11 lõike 3 ning määruse nr 224 alusel ei ole antud juhul KMH algatamine kohustuslik, samuti ei ole vajalik eelhindamine ega KMH vajalikkuse kaalumine.

Geoloogilist uuringut võib korraldada ja juhtida selleks teadmisi, oskusi ja kogemusi omav isik (MaaPS § 17 lõiked 3 ja 4). Uuringuloa alusel võib hüdroteoloogilisi töid teha isik, kellel on veeseaduse § 208 punkti 1 kohane tegevusluba.

Geoloogilise uuringu teostaja on Inseneribüroo STEIGER OÜ (registrikood 11206437, aadress Männiku tee 104, Nõmme linnaosa, Tallinn, 11216 Harju maakond).

Juhul, kui geoloogilise uuringu käigus tekib kaevandamisjäätmel ja jätmete ladestamiskoht

ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse (edaspidi *JäätS*) § 35² tähenduses tuleb uuringuloo taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava (MaaPS § 28 lõige 5). Jäätmekava koostamisel, esitamisel ja kinnitamisel lähtutakse JäätS §-ga 42¹ kehtestatud nõuetest.

Uuringuloo taotluse kohaselt Saikla uuringuruumi geoloogilise uuringu käigus ei teki kaevandamisjäätmeid. Proovipunktidest võetud materjal pakitakse proovikottidesse ning kasutatakse ära laboratoorsete katsetuste tegemiseks. Seega ei ole jäätmekava koostamine ja esitamine vajalik.

Keskkonnaamet kontrollis osauhingu MV Turvas esitatud taotlusmaterjalide vastavust MaaPS, keskkonnaministri 09.01.2020 määrusele nr 1 „Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja geoloogilise uuringu loa taotluse esitamise kord, täpsustatud nõuded taotluse kohta, loa andmise kord ning taotluse ja loa andmekoosseis“ ja KeHJS sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks uuringuloo menetlemiseks.

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal selgitatakse välja, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb MaaPS § 35 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid. Luba antakse, kui keeldumiseks ei esine seaduses sätestatud kaalukat põhjust. Loa andmisest keeldumise alused selgitab välja loa andja.

Keskkonnaamet on hinnanud esitatud taotluse materjale ja menetluse käigus kogutud andmeid ning leidnud, et teadaolevalt käesoleva loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga. Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“.

MaaPS § 35 lõige 1 punktidest 4, 5, 8 ja lõige 2 punktidest 2-3 tulenevat keeldumise alust menetluse käigus ei ilmnenu, mistõttu neid käesolevas korralduses ei käsitleta.

Saikla uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää muinsuskaitseobjekte (MaaPS § 35 lõige 1 punkt 3), mistõttu MaaPS § 27 lõigetes 4-6 nimetatud nõusoleku küsimise vajadust uuringuloo andmiseks ei olnud ja sellest tulenevat keeldumise alust ei esine.

Taotletav põhjapoolne lahustükk kattub täies ulatuses pärandkultuuriobjektiga Turbavõtukoht (714:TVK:002). Keskkonnaamet märgib, et pärandkultuuri all mõistetakse Maa-ameti geoportaali kohapärimuse rakenduse andmebaasi tähenduses eelmiste põlvkondade poolt pärandunud inimtekkelisi objekte maastikus, mis omavad mingit pärimuslikku taustateavet ja kultuurilist väärtust eeskätt kohalikule kogukonnale. Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse all, nende säilimine on eeskätt maaomanike endi kätes. Antud menetluses on oma kooskõlastuse andnud Riigimetsa Majandamise Keskus, kes on uuringuruumi teenindusmaa katastriüksuste riigivaravalitseja volitatud asutus.

Saikla uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää Natura 2000 võrgustiku alasid (MaaPS § 35 lõige 1 punkt 11) kuid alal esinevad III kaitsekategooria liigid. Põhjapoolne lahustükk kattub III kaitsekategooria liigi – lääne-mõõkrohi (*Cladium mariscus*) – kasvukohaga.

Lõunapoolne lahustükk piirneb Koigi maastikukaitseala (EELIS kood KLO1000231) Raba sihtkaitsevööndiga, mis kuulub ühtlasi Koigi loodus- ja linnualana Natura 2000 võrgustikku. Piirneval alal on registreeritud kaitseala kaitse-eesmärkides nimetatud I kaitsekategooria liik – kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*) – elupaik ja elupaigatüüp soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*).

Looduskaitseseaduse (edaspidi *LKS*) § 55 lg 8 sätestab, et keelatud on III kaitsekategooria taimede hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.

LKS § 55 lg 6¹ p 1 kohaselt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning p 2 kohaselt tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal.

Kaljukotka kaitse tegevuskava kohaselt on olulise negatiivse mõjuga tuumaladel ja kodupiirkonnas esinevatel sobivatel elupaikadel paiknev mürarikas tööstus (karjäärid vms) ning muud häirimist põhjustavad arendused (sh teed). Arvestades, et tegu on häirimistundliku liigiga, siis tuleb töid teostada väljaspool lindude pesitsusperioodi, mis kestab 15. märtsist kuni 31. augustini.

Keskkonnaameti hinnangul ei ole uuringu teostamisest keeldumiseks alust, kuid alal kaevandamisel võib eeldatavalt olla väga oluline kumulatiivne mõju ja kaasa arvatud ka võimalik mõju Koigi maastikukaitsealale.

Eelnevaga tuleb arvestada kaevandamisloa taotlemisel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad võib haldusorgan määrata kaalutlusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutlusõigus tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2). HMS § 53 kohaselt võib haldusaktile kehtestada kõrvaltingimuse seaduses või määruises sätestatud juhul või kui kõrvaltingimusega tuleks haldusakt jätta andmata. Vastavalt määruse nr 1 § 4 lõikele 3 kantakse uuringuloa lahtrisse „Täiendavad tingimused“ nõuded, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest ning kaevandamisjäätmete käitlemisest tuleneva kahjuliku mõju vähendamiseks ja vajadusel muud täiendavad nõuded. Geoloogilise uuringu loa omajale kehtivad kõik asjakohased õigusaktides (nt maapõueseadus, keskkonnaseadustiku üldosa seadus, keskkonnatasude seadus, atmosfääriõhu kaitse seadus, veeseadus, looduskaitse seadus, jäätmeseadus jt) sätestatud nõuded. Sellest tulenevalt ei ole tarvidust geoloogilise uuringu loal täiendavate tingimuste osas dubleerida õigusaktidega juba reguleeritud. Uuringuloaga reguleeritakse vaid uuringuruumis ja uuringuruumi teenindusalal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmeid otseselt uuringu teostamisest tulenevatele keskkonnamõjudele.

Saikla uuringuruumi uuringuloale seatakse järgmised täiendavad tingimused:

1. Uuringu läbiviijal tuleb teavitada e-posti teel RMK Saaremaa metsaülemat välitööde

- läbiviimisest vähemalt 10 kalendripäeva ette;
2. Kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.
 3. Välitööd uuringualal on lubatud teostada vaid väljaspool lindude pesitsusperioodi, mis kestab 15. märtsist kuni 31. augustini.

MaaPS 35 lõige 2 punkt 1 sätestab, et uuringuloa andmisest keeldutakse, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kuriteo või väärteo eest uuringu või kaevandamisjäätmete käitlemise valdkonnas ja nende andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus ning osaühing MV Turvas ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri teade seisuga XX.XX.2024).

Eeltoodu alusel võib väita, et MaaPS §-s 35 sätestatud uuringuloa andmisest keeldumise alused puuduvad.

Geoloogilise uuringu luba ei anna uuringuloa omanikule garantiid, et talle hilisemalt antakse maavara kaevandamise luba ning geoloogilise uuringu loa saamisel ei teki õiguspärast ootust kaevandamisloa saamiseks.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo